

Митного кодексу України 1991 р., які встановлювали перелік та склад митних правопорушень, незважаючи на значне розходження в оцінці кваліфікації цих діянь.

Однак Митний кодекс України 1991 р., встановлюючи відповідальність за порушення митних правил (18 складів правопорушень розділ VIII кодексу), також не дав пояснення відносно особливостей тих норм, які законодавець об'єднав поняттям «митні правила». Цю прогалину вперше зробив спробу ліквідувати Митний кодекс України 2002 р. В розділі I «Загальні положення» у главі «Основи митної справи» ст. 1 «Визначення основних термінів і понять» було встановлено, що митні правила — це встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України. Незважаючи на те, що поперед усього законодавець визнав тільки національне походження митних правил, по-друге визначив, їх регулювання лише процедурами переміщення товарів та транспортних засобів, залишаючи поза увагою переміщення через митний кордон України інших речей та інші митні операції, які складають у сукупності державну справу, що визначається як митна. Тому, п. 28 ст. 4 Митного кодексу України 2012 р. визначено деяке інше тлумачення цього поняття. Так, митні правила — це встановлений цим кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів цим кодексом та іншими законами України.

ПРОКОПЕНКО В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права,
кандидат юридичних наук, доцент

МИТНІ РЕЖИМИ ПЕРЕРОБКИ ТОВАРІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Якщо звернути увагу на генезу митних режимів переробки товарів в українському законодавстві, необхідно констатувати відсутність хоча б яких згадувань про них в першому Митному кодексі України (далі — МК України) 1991 р.

10 лютого 1995 р Україна підписала Основи митних законодавств держав-учасниць Співдружності незалежних держав, в яких вже були

передбачені в тому числі і режим переробки на митній території, режим переробки під митним контролем, режим переробки поза митною територією. В національному законодавстві ці види митних режимів були передбачені нормативним актом ДМС України від 09.07.1997 р. № 307, а саме Інструкцією про порядок заповнення вантажної митної декларації. Однак, саме Законом України від 15 вересня 1995 р. «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» регламентувався порядок застосування режиму переробки на митній території, переробки за межами митної території, переробки під митним контролем. Наприклад, ст. 2 цього Закону регламентувала порядок ввезення на митну територію України давальницької сировини іноземного замовника та вивезення виробленої з неї готової продукції (як бачимо це і є митний режим переробки на митній території), ст. 4 регламентувала порядок закупівлі на митній території України іноземним замовником давальницької сировини та порядок реалізації або вивезення виробленої з неї готової продукції (мова йде про митний режим переробки під митним контролем), ст. 5 регламентувала порядок вивезення давальницької сировини українського замовника за межі митної території України та повернення в Україну готової продукції (це і є митний режим переробки за межами митної території).

З набранням чинності з 1 січня 2004 р. другого МК України правове регламентування митних режимів значно змінилось. Вже окремий розділ присвячувався митному режиму щодо товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України та окрема глава цього розділу конкретним видам митного режиму. Так, глави 38 та 39 розділу VII МК України 2002 р. присвячені режиму переробки на митній території України та режиму переробки за межами митної території України відповідно. Причому законодавець акцентує увагу, що переробка товарів повинна бути або в Україні, або за межами України. Крім того, цим кодифікованим актом не передбачався режим переробки товарів під митним контролем.

У зв'язку зі вступом в законну силу третього МК України 2012 р. втратив чинність Закон України «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» і тепер виключно нормами МК України та деяких підзаконних актів регламентується порядок застосування режиму переробки на митній території, переробки за межами митної території. Із назви цих режимів в МК України 2012 р. порівняно із попереднім МК України 2002 р. законодавець виключив слово «України».

Слід зазначити, що в Податковому кодексі України законодавець до сих пір оперує такими термінами як «давальницька сировина», «операції з давальницькою сировиною», які взагалі не застосовуються в МК України 2012 р. Тому, вважаємо необхідним внести відповідні зміни в Податковий кодекс України щодо вилучення вищевказаних термінів з

метою впровадження єдиного понятійно-категоріального апарату щодо митних режимів переробки товарів.

Таким чином історію запровадження в Україні режимів переробки товарів необхідно розділити на три етапи:

перший етап — з 1995 р. до 2004 р. (правова регламентація — це Основи митних законодавств держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав від 10 лютого 1995 р. та Закон України від 15 вересня 1995 р. «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» і деякі підзаконні акти) та передбачаються три митних режимів переробки;

другий етап — з 1 січня 2004 р. і до 1 червня 2012 р. (правова регламентація МК України 2002 р., Закон України від 15 вересня 1995 р. «Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах» і деякі підзаконні акти) та практично застосовуються два митних режимів переробки у зв'язку із відсутністю в МК України 2002 р. режиму переробки під митним контролем;

третій етап — з 1 червня 2012 р. і до сьогодні (правова регламентація МК України 2012 р. і деякі підзаконні акти) та передбачаються два митних режимів переробки.

Є специфіка в митному оформленні щодо розглядуваних митних режимів. Так, мінімальна кількість митних оформлень в режимі переробки товарів на митній території України — два, а максимальна — чотири рази. Перше митне оформлення — при ввезенні товару на митну територію України з метою переробки. Друге митне оформлення — при реекспорті продуктів переробки за межі митної території України. Третє митне оформлення — в режимі експорту українських товарів, що повністю використані під час переробки іноземних товарів. Четверте митне оформлення — для проведення розрахунків з підприємством частиною продуктів переробки, які декларуються в режимі імпорту. Кількість митних оформлень в режимі переробки товарів за межами митної території — два.

Новелою в МК України 2012 р. є стаття, яка присвячена еквівалентної компенсації. Однак практика застосування цієї статті в Україні — відсутня. На форумах Всесвітньої мережі Інтернет це питання неодноразово обговорювалося і зацікавлені особи вказують на те, що є лише стаття в МК України і більше ніяких норм, яки би регламентували це питання не має. Тому пропонується центральному органу публічної влади в галузі державної митної справи розробити нормативний акт, в якому би передбачався «механізм» реалізації ст. 158 МК України.